

CMNI

**Convention de Budapest relative au contrat de
transport de Marchandises en Navigation Intérieure**

Keten van exploitatie- overeenkomsten

A – B1 – B2 – B3 – B4 – V

- A = afzender, bevrachter;
- V = schipper, vervrachter, feitelijke vervoerder;
- B1, 2, 3 en 4 = zowel afzenders, bevrachters als ver vrachters, papieren vervoerders;
- B2, 3 , 4 en V: ondervervoerders;

Onderwerp van verdrag (bereik):

Goederenvervoer over de binnenwateren

Toepassingsgebied (art. 2):

Iedere vervoerovereenkomst, waarbij de laadhaven en loshaven in twee verschillende staten zijn gelegen, waarvan er ten minste een partij bij het verdrag is.

Verdragsstaten

geratificeerd

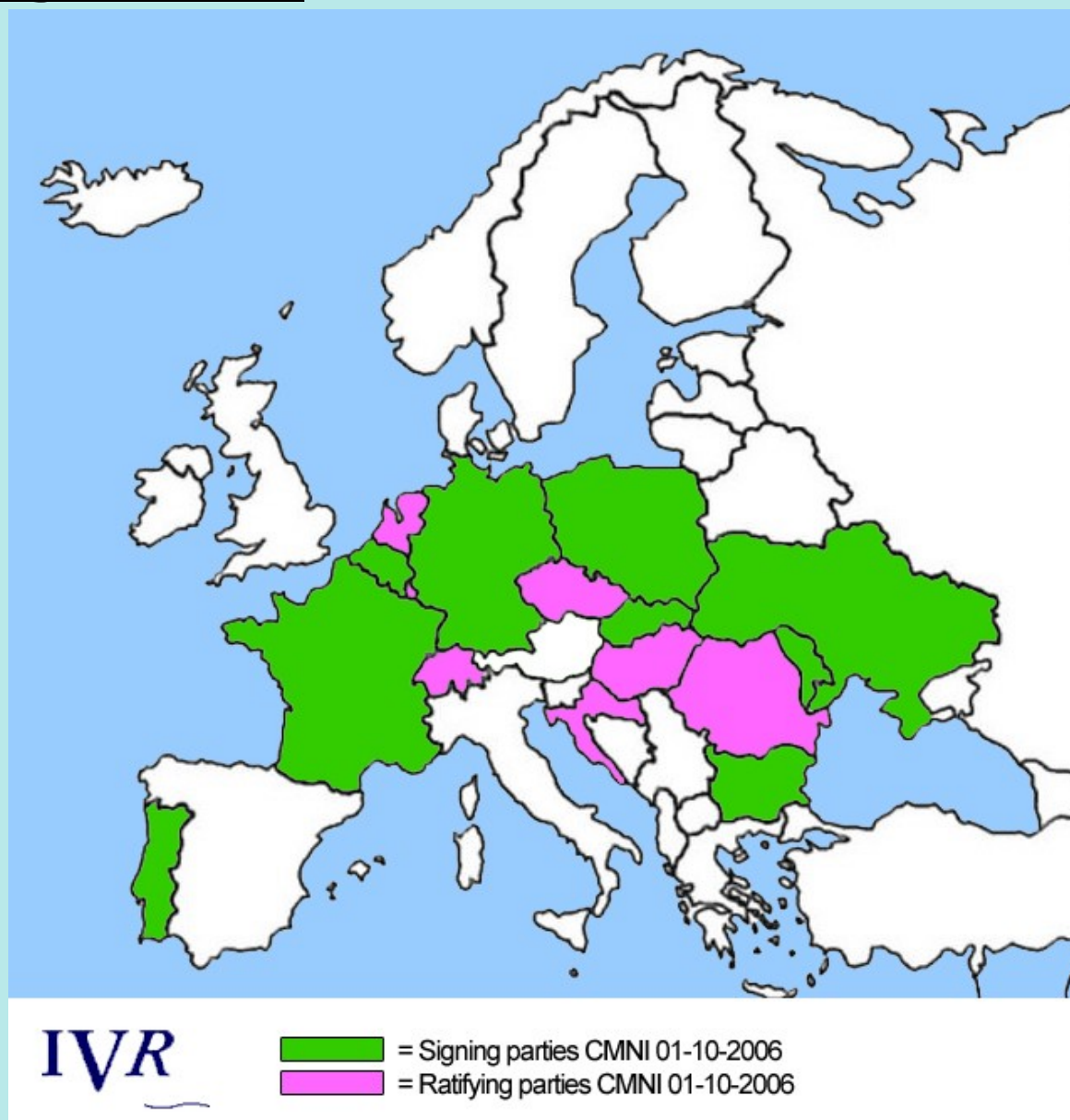
Hongarije
Roemenië
Zwitserland
Luxemburg
Kroatië
Tjechië
Nederland

nog niet geratificeerd

Duitsland
België
Frankrijk
Portugal
Bulgarije
Slowakije
Moldavië
Oekraïne
Polen

Verdragsstaten

Van Dam
& Kruidenier
Advocaten

Toepassingsgebied

- vervoer van of naar Nederland: altijd CMNI;
- vervoer van Duitsland naar België: geen CMNI;
toepasselijk recht dan bepalen aan de hand van
EVO;
- art. 8: 889 BW: partijen kunnen toepasselijkheid
van verdrag op nationaal (Nederlands) vervoer
overeenkomen;
- tijdbevrachting: niet geregeld

Wat wordt in CMNI geregeld?

- rechten verplichtingen van partijen (vervoerder, ondervervoerder, afzender, geadresseerde) bij vervoerovereenkomst;
- vervoersdocumenten (waaronder vrachtbrief en cognossement);
- beschikkingsrecht over goederen;
- aansprakelijkheid afzender;
- aansprakelijkheid vervoerder (dwingend recht).

Wat is niet in CMNI geregeld?

- retentierecht voor vracht c.a. (art. 29 lid 4 verwijst naar recht van Staat waar goederen zich bevinden);
- laad en lostijden en overliggelden;
- scheepvaarthindernissen (stremmingen door ijsgang, laag water, lekke kanalen), machinekamerstoring;
- verplichting van afzender en subsidiair ontvanger om te lossen;
- schone oplevering van de ruimen na lossing;
- avarij grosse ;

Art. 29 CMNI **aanvullend nationaal recht**

voor niet geregelde onderwerpen verwijzing naar:

- Gekozen recht/rechtskeuze;
- Recht van de Staat waarmee de vervoerovereenkomst de nauwste banden heeft;
- Vermoeden: vervoerovereenkomst heeft nauwste banden met de Staat van vestiging van vervoerder, indien zich daar ook de laad-loshaven of de hoofdvestiging van de afzender bevindt.
- Retentie- en pandrecht: Staat waar de goederen zich bevinden.

Aanvullend recht opmerkingen

- Sommige onderwerpen (bijvoorbeeld informatieplicht en andere verplichtingen afzender) worden in (sommige) nationale rechtsstelsels breder geregeld dan in CMNI. Mag dan worden teruggegrepen op nationaal recht?
- In de binnenvaart is gebruikelijk dat aan een bepaald transport een keten van elkaar opvolgende vervoerovereenkomsten (transportovernames) ten grondslag ligt, waarbij steeds andere partijen optreden als afzender (bevrachter) respectievelijk vervoerder (vervrachter). Het is goed mogelijk, dat op de verschillende overeenkomsten ander nationaal recht aanvullend van toepassing is.

Definities (art. 1)

• **Vervoerovereenkomst:** overeenkomst waarbij een vervoerder zich verbindt tegen betaling van vracht goederen te vervoeren over binnenwateren.

Opmerking 1: Bij de ratificatie heeft Nederland gebruik gemaakt van de mogelijkheid het CMNI ook van toepassing te laten zijn op “gratis” vervoer.

Opmerking 2: de bevrachtingsovereenkomst (art. 8:892 BW) valt onder de definitie van de vervoerovereenkomst.

Definities (art. 1)

- **Vervoerder:** een ieder door wie of namens wie een vervoerovereenkomst is gesloten met een afzender.

- **Ondervervoerder:** een ieder (.....) aan wie de uitvoering van het vervoer geheel of gedeeltelijk door de vervoerder is toevertrouwd.

Opmerking: onder deze overeenkomst valt niet alleen de feitelijke, maar ook de papieren vervoerder. Vergelijk ook art. 2.2 CBRB Vervoervoorwaarden.

Definities (art. 1)

• **Afzender:** een ieder door wie of namens wie of voor wiens rekening een vervoerovereenkomst is gesloten met een vervoerder.

Opmerking: daaronder valt ook de “middellijk lastgever”, zoals de opdrachtgever van bijvoorbeeld een expediteur, die zelfstandig opdracht geeft aan de vervoerder. De opdrachtgever kan ongewild en onbedoeld bloot komen te staan aan verplichtingen uit de vervoerovereenkomst (betaling van vracht).

• **Geadresseerde:** de persoon die gerechtigd is de goederen in ontvangst te nemen.

Definities (art. 1)

• **Vervoersdocument:** een document dat het bewijs vormt van een vervoerovereenkomst en dat de inontvangstneming of het aan boord nemen van de goederen door een vervoerder aantoont, opgemaakt in de vorm van een cognossement of vrachtbrief of in de vorm van elk ander in de handel gebruikelijk document.

Opmerking:

De charter en/of sluitbrief zijn geen vervoersdocument in de zin van het CMNI, want vormen geen ontvangstbewijs.

Het Cognossement (Ladeschein) en vrachtbrief worden in de praktijk opgemaakt door “verlader” en plegen daarom niet de afspraken tussen de schipper en de bevrachter te bevatten.

Definities (art. 1)

• **Goederen:** de lading, waaronder de verpakking, pallets en container, maar niet geduwde bakken of gesleepte schepen.

Opmerking: sleep- of duwovereenkomst is geen vervoerovereenkomst in de zin van CMNI; naar Nederlands recht wel (art. 8:20 BW e.v.; afwijkingen in de sleep en duwcondities zijn toegestaan).

Rechten en verplichtingen van partijen

Verplichtingen van vervoerder (art. 3, 5)

- **Resultaatsverbintenis:** Vervoer binnen overeengekomen of redelijke termijn, zonder schade (art. 8:895 BW);
- inontvangstneming en aflevering vinden plaats aan boord (art. 3.2);
- afzender moet laden, stuwen en vastzetten;
- vervoerder staat er voor in, dat die handelingen de veiligheid van het schip niet in gevaar brengen (art. 3 lid 5).

Rechten en verplichtingen van partijen

Verplichtingen afzender (art. 6 CMNI e.v.):

- betaling vracht (art. 6 lid 1);
- informatieplicht (kenmerken van de goederen; gevaarlijke goederen; art. 6 lid 2 en art. 7);
- overhandiging begeleidende documenten (art. 6 lid 2);
- deugdelijke verpakking en markering (art. 6 lid 3);
- laden, stuwen en vastzetten, tenzij anders is bepaald (art. 6 lid 4);

Afzendersaansprakelijkheid (art. 8)

Bij schending van verplichtingen is afzender aansprakelijk, ook al heeft hij geen schuld.

Rechten en verplichtingen van partijen

Terugtrekingsrecht vervoerder (art. 9)

• Bij schending informatieplicht door afzender mag vervoerder de overeenkomst ontbinden. Vervoerder kan dan de lading lossen op kosten van de afzender en heeft recht op:

- (a) “foutvracht” (1/3 van de overeengekomen vracht) of
- (b) naast de eventuele ligdagen een schadevergoeding gelijk aan de gemaakte kosten en de ontstane schade alsmede, indien de reis al is aangevangen “distantievracht”.

Rechten en verplichtingen van partijen

Verplichtingen geadresseerde (die om aflevering verzoekt; art. 10):

- betaling van de **vracht** in overeenstemming met de vervoerovereenkomst en de overige op de goederen rustende vorderingen (liggelden, kosten onderweg);
- bijdrage avarij grosse.

Art. 10 lid 1, 2e zin:

Bij het ontbreken van een vervoersdocument (.....), is de geadresseerde aansprakelijk voor de met de afzender overeengekomen vracht, indien deze overeenkomt met hetgeen in de handel gebruikelijk is.

Rechten en verplichtingen van partijen

Opmerking 1: in een keten zijn er meerdere vervoerovereenkomsten, met steeds andere afzenders en andere vrachtsommen. Wat geldt dan?

Opmerking 2: De verplichting tot betaling van de vracht ontstaat pas op het moment, dat de geadresseerde om aflevering verzoekt.

Zolang de geadresseerde dat nalaat, kan de vervoerder hem niet tot betaling van de vracht aanspreken. De afzender blijft wel debiteur van de vracht.

Opmerking 3: Het CMNI legt op de geadresseerde geen afdwingbare verplichting om te lossen, ook al verzoekt de geadresseerde om aflevering.

Rechten en verplichtingen van partijen

- **Nederlands recht:** de ontvanger is gehouden te lossen (art. 8:929 lid 2);
- **Duits recht:** de afzender dient te lossen (§ 412 Absatz 1 HGB).
- **De Bevrachtingsvoorwaarden 1991** (art. 19): de bevrachter of ontvanger moet lossen.
- **IVTB en CBRB vervoersvoorwaarden:** geen regeling.

Art. 4 CMNI, ondervervoerder

1. Ondervervoerovereenkomst = vervoerovereenkomst in de zin van CMNI; (hoofdvervoerder → afzender; ondervervoerder → vervoerder);
2. Hoofdvervoerder blijft aansprakelijk voor het gehele vervoer; ondervervoerder is aansprakelijk voor door hem verrichte vervoer;
3. Indien een vervoerder een ondervervoerder inschakelt dient hij de afzender daarover te informeren.

Art. 4 CMNI, ondervervoerder

4. Partijen bij hoofdvervoerovereenkomst kunnen aansprakelijkheid van ondervervoerder niet uitbreiden t.o.v. CMNI. Ondervervoerder kan verweren uit hoofdvervoerovereenkomst inroepen.
5. Hoofdelijke aansprakelijkheid van vervoerder en ondervervoerder.

Art. 4 CMNI, ondervoerder

- Geeft art. 4 CMNI de schadelijdende partij een rechtstreekse, op het CMNI gebaseerde aanspraak (“Direktanspruch”) tegen de feitelijke vervoerder?
- Vraag van verdragsinterpretatie;
Antwoord waarschijnlijk positief
- Ladingbelanghebbenden behoeven zich dan niet meer te behelpen met vordering uit onrechtmatige daad (behoeven geen schuld meer te stellen en te bewijzen, maar kunnen zich beroepen op resultaatsverbintenis).

Aansprakelijkheidsregime vervoerder

Resultaatsverplichting (art. 16):

bij schade tussen inontvangstneming en aflevering, en bij vertraging is vervoerder aansprakelijk, tenzij hij “vervoerdersovermacht” bewijst.

- Inontvangstneming: belading aan boord (art. 3 lid 2);
- Aflevering: aanbieden voor lossing (art. 10 lid 2)
- Laden en lossen vallen dan buiten periode van vervoerdersaansprakelijkheid.

Aansprakelijkheidsregime vervoerder

Ontheffingen en bewijsvermoedens (art. 18)

Vervoerder is niet aansprakelijk voor schade door:

- a. handelen of nalaten van afzender of geadresseerde;
- b. behandelen, laden, stuwen of lossen door afzender of geadresseerde;
- c. overeengekomen of gebruikelijk vervoer van lading op dek of in open ruimten;
- d. aard van de goederen (gevoelig voor breuk, roest, intern bederf e.d.) of door ongedierte of knaagdieren;
- e. ontbreken of gebrekkigheid van verpakking;
- f. onvoldoende of gebrekkige identificatiemarkeringen van de goederen;
- g. hulp of reddingsoperaties of pogingen daartoe op de vaarwegen;
- h. vervoer van levende dieren.

Aansprakelijkheidsregime vervoerder

- Art. 18 lid 2 bewijsvermoeden ten gunste van vervoerder:

Indien schade het gevolg heeft kunnen zijn van een van de ontheffingsgronden, wordt vermoed dat schade daardoor is ontstaan. Benadeelde mag dan tegenbewijs leveren.

Aansprakelijkheidsregime vervoerder

- art. 19: aansprakelijkheid vervoerder is beperkt tot waardevermindering; geen aansprakelijkheid voor gevolgschade.
- Art. 19.5: vracht blijft verschuldigd.
- Art. 20: (hoge) aansprakelijkheidslimieten;
- Art. 21: bij opzet of bewuste roekeloosheid geen beroep op ontheffingen of beperkingen mogelijk;
- Art. 22: ook bij buitencontractuele actie (o.d.) kan vervoerder zich beroepen op beperkingen in CMNI of vervoerovereenkomst.

Aansprakelijkheidsregime vervoerder

- Art. 25: **dwingend recht**
- Lid 1: de in het CMNI voorziene aansprakelijkheid van vervoerder mag niet worden uitgesloten of verminderd; bewijslast mag niet worden omgekeerd.

- Lid 2: uitzondering: afspraken tot uitsluiting van aansprakelijkheid (onder)vervoerder voor schade door:
 - a. nautische fout, tenzij opzet of bewuste roekeloosheid;
 - b. brand of explosie, tenzij door schuld van vervoerder of gebrek in schip;
 - c. door gebreken aan schip die al bestonden bij aanvang van de reis, mits vervoerder bewijst dat deze, ook bij “due diligence” niet konden worden ontdekt.

Samenvatting/overzicht: **laden en lossen:**

- Inontvangstneming en aflevering van de lading vindt plaats aan boord (art. 3 lid 2);
- Afzender moet laden, stuwen en vastzetten (art. 6 lid 4);
- Vervoerder staat er voor in dat daardoor veiligheid van schip niet in gevaar gebracht wordt;
- Terbeschikkingstelling van goederen in loshaven geldt als aflevering (art. 10 lid 2); vervoerder hoeft dus niet te lossen;
- Aansprakelijkheidsperiode: vanaf inontvangstneming tot aflevering (art. 16 lid 1);
- Vervoerder niet aansprakelijk voor schade die gevolg is van laden, stuwen of lossen van de goederen.

Vervoersdocumenten (art. 11 t/m 13)

- Praktijk en HGB: bevrachter en verlader maken charter resp. cognossement of vrachtbrief op.
- CMNI en bk 8 BW: vervoerder (schipper) maakt cognossement ofen vrachtbrief op.

Vervoerdocument in de zin van CMNI belichaamt zowel de vervoerovereenkomst, als ontvangstbewijs (lading ingenomen aan boord) → charter geen vervoerdocument, cognossement en vrachtbrief wel.

Vervoerdocument is verplicht, maar afwezigheid tast de geldigheid van de vervoerovereenkomst niet aan.

Vervoersdocumenten

- art. 11 lid 2:

Vervoersdocument behoeft slechts door vervoerder te worden getekend en niet door afzender medeondertekend te worden. Vervoerder mag dat wel eisen.

- Art. 11 lid 3

Vervoersdocument levert bewijs, behoudens tegenbewijs, van het sluiten en de inhoud van de vervoerovereenkomst, alsmede van de inontvangstneming van de goederen door de vervoerder.

Het vervoersdocument levert in het bijzonder het vermoeden op dat de goederen als omschreven in het document ten vervoer in ontvangst werden genomen (zie ook art. 12 lid 2).

Eenzijdig (door vervoerder) getekend vervoersdocument levert dat bewijs ook.

Vervoersdocumenten

- Art. 12: vervoerder mag in vervoersdocument voorbehouden ten aanzien van de lading opnemen (lid 1), bij gebreke waarvan hij wordt geacht de goederen in zichtbaar goede staat te hebben ontvangen (lid 2).

Wat nu, indien geen document is opgemaakt, zodat er ook geen voorbehouden ten aanzien van de lading zijn opgenomen: wordt de vervoerder dan behoudens tegenbewijs vermoed de lading in goede staat te hebben ontvangen?

Zo ja, dan doet de vervoerder er verstandig aan steeds een vervoersdocument op te maken.

- Art. 12 lid 3: Speciale bewijsregeling voor containervervoer

Vervoersdocumenten

- Cognossement (art. 11 lid 1 en art 13)

Vervoerder is alleen maar gehouden cognossement op te maken, indien (a) afzender daarom verzoekt en (b) dat voorafgaand aan belading is overeengekomen.

Cognossement levert alleen maar bewijs tussen geadresseerde en vervoerder op. Tussen afzender en vervoerder blijven bepalingen van vervoerovereenkomst doorslaggevend (art. 12 lid 4)

Belangrijkste verschillen met boek 8 BW

- andere aansprakelijkheidslimieten (art. 20 CMNI versus art. 8:905 BW);
- wettelijke uitsluiting nautische fout is vervangen door contractuele uitsluiting;
- Wettelijk vermoeden van brand en explosie als overmacht is vervangen door contractuele uitsluiting;
- verplichting tot opstelling vervoersdocument;
- Directe actie tegen “feitelijk” vervoerder (art. 4);